

„Horisontaalne“ haldusreform ehk „kogukondade föderatsioonil“ põhinev haldusmudel maavaldadele.

Eesmärk on luua suhteliselt võrdväärsetest olemasolevatest valdadest /kogukondadest uus haldusüksus, mille valitsemispõhimõtte ei rajane püramiidjal „ülalt alla“- , vaid „võrdväärsete liidu“ toimimise põhimõttel. Ehk puudub üks ja ülim halduskeskus, funktsioonid on jaotatud ning teenuse osutamine roteerub uue haldusüksuse kogukondade vahel.

Eesmärgiks on täita reformi kriteeriumid ning eesmärgid ja samas tugevdada maapiirkondade identiteeti ja elujõulisust.

Ükski plaanitava reformi kriteerium ei nõua ühe konkreetse tõmbekeskuse olemasolu ja seda ei ole ka tegelikult vaja reformi eesmärkide täitmiseks. Lihtsalt siiani oli see ainuke väljapakutud põhimõtte. EU direktiivid aga soosivad just käesolevat võrgustikupõhist mudelit!

Tegevused:

- 1) **Ühineda soovijad sõlmivad ühinemislepingu 2016.** Selles lepitakse kokku koolivõrgu – ja lasteaedade säilitamise ja arendamise kriteeriumid. Samaga lepitakse raamatukogude, seltside jms huvi-, seltsi- ja ühistegevuse säilitamise ja toetamise-arendamise kord vähemalt 5 aasta jooksul. Samuti noorte huvihariduse ühtlustatud ja tugevdatud ülesehitus.
- 2) Lepitakse kokku otsuste tegemise liitunud Kogukondi maksimaalselt kaasav ja otsuseid tasakaalustav mehhanism. Näiteks: moodustatakse nõuandev „Kogukondade Kolleegium/Ülemkoda“, mis koosneb igast liitunud vallast valitud uue Volikogu liikmetest, kus igal piirkonnal(end. Vallal) on võrdselt üks hääl, sõltumata suurusest. Liitumislepinguga määratakse valdkonnad ja küsimused, mida ei tohi otsustada ilma selle Koja või Kolleegiumi nõusolekuta. Sellega saavutame ühismeelsemaid otsused ja õiglasema käsitluse.
- 3) Lepitakse kokku valitsemise ja haldamise põhimõtted valla siseselt vähemalt 5 aastaks. (Mis põhimõtete järgi Volikogu oma istungeid peab ja kuidas korraldatakse teenuste osutamine kohapeal jne)
Näiteks: Volikogud peaksid pidama istungeid iga kord erinevas endise valla keskuses mingi kindla plaani järgi. Kõikides endistes vallakeskustes säilib kontor koos ruumiga volikogu istungiteks. Kohapeal on Sotsiaaltöötajad ja kohapealne abivallavanem?(haldusjuht?), teised ametnikud roteeruvad ehk on kokkulepitud vastuvõtupäevad igas vallas. Vallavanema vastuvõtuajad ja Volikogu esimehe vastuvõtu ajad igas vallas. Samuti peaks olema oma ruum igale oma- ja ka mujalt piirkonnast valitud Volinikule kodanikega suhtlemiseks. Otsustatakse ka see, kus asub tulevase vallavanema põhikontor (Vallavanema puhul peaks see siiski arvestama ka tema elukohta, sest niigi tuleb tal vastuvõtuaegu katta. Aga siin on mõtlemiskohti niikuinii, sest vallavanema amet ei lase vaid vastuvõttudele keskenduda jne. Ehk langeb see raskus asevallavanematele?) Kas abid oleks kõik kohalikud või tuleks need just leida muul moel?? Kas luua osavallad või halduskogud kohtadel, kellele jääb õigus teatud asju ise korraldada (teedehoole jms jne). Riik töötab selle kallal praegu..
- 4) Uue loodava valla nimi otsustatakse praeguste volikogude liikmete ühishääletamisel eelnevalt korraldatud nimevoorude alusel.

Uue maavalla eelised:

- 1) Samalaadsed olmetingimused ning ühtemoodi huvid maaelu säilitada ja arendada

- 2) Võimalus ühtlaselt ja võrdsetes huvides arendada oma laste huviharidust seda tugevdades, arendada põhikoolide ja lasteaegade võrku, soosida seltsielulist läbikäimist jne.
- 3) Võimalus algatada ja viia läbi ühiseid ja just maaelu arendavaid suuri mastaapseid ühisprojekte, s. h maale elanike tagasi- ja juurdetoomiseks ning maaelule „restardi“ tegemiseks.
- 4) Võimalus palgata häid ja pädevaid spetsialiste nii, et sellest saavad kasu kõik, mitte vaid keskused.
- 5) Arendada arukalt ja mõistusepõhiselt oma teedevõrku ning kujundada ühistransporti vajadustele vastavamaks(nõudebusside jms süsteemid jne, või ka uutel põhimõtetel piirkonna vaba autojuhti kasutavad süsteemid taksomaailma eeskujul, aga ühendatud avaliku teenusega jne)
- 6) Jätame sellega alles oma (maa) piirkonna eripärad ja algatusõigused ning kohapealse elu ise korraldamise alused. Ei pea oma ressursi kulutama keskuste „edevusprojektidesse“, vaid saame selle kapitali arukalt talupojamõistusest lähtuvalt „kasvama panna“
- 7) Saame strateegilist planeerimist teha eelkõige maakogukondade huvidest lähtuvalt. Saame keskenduda just meile olulisele: Lastega pered ja laste vajadused, arstiabi ja tervishoid, kultuur ja seltsielu, teedehoole, jms. Ei pea ehitama lipuväljakuid ja multimuuseumeid raha eest, mida endal mujal vaja.

Plaani (väidetavad) miinused.

- 1) Rünnavus, et „kus siis keskus on?“. (Vastus: aga milleks peab keskus olema? Mis sellest muutub? Linnad ja poed ja tehased jäävad nagunii sinna, kus nad juba on)
- 2) Gümnaasiumiharidus. Uues vallas ju pole?(Vastus: Aga see teenus on ju sisseostetav linnadelt? Saame isegi tekitada konkurentsi, pakkudes oma lastele ka lepingulisi suhteid näiteks Tartu gümnaasiumitega vms, üürides kasvõi parematele õpilaskodu jne?) Maksta tuleb ju ka praegu, miii ehk pigem isegi vähem, aga saab valida ja paremat. Lapsed on oma valikus ju nagunii vabad. Pigem võib juhtuda, et tugevdades omi koole, saame osa linnade lapsi siis parema ja rahulikuma keskkonna pärast tulevikus.
- 3) Et kus asub siis vallavalitsus ja Volikogu?. Kuhu siis rahvas sõitma hakkab, kui keskust pole? Vastus: asubki rahvale lähemal! Nemad sõidavad ringi, mitte rahvas ei pea koogutama keskustesse teenuse-palvele. Miks rahvas üldse kuhugi sõitma peab?: teenus tuleb koju kätte ja muud asjad (koolid, poed, arst jne) jäävad nagunii sinna, nagu on.
- 4) Tulubaas tuleb väiksem, kui linnadega liitudes. Vastus: Moodustuv vald on rahvaarvult juba suur vald, aga jääb samas maavallaks. Samas on sellele vallale iseomane kulubaas ka teistsugune. Meil jäävad teatud kulud linnadega võrreldes ära, aga midagi on ka enamat. Kokku mastaabiefekt on vähemalt samasugune, (kui mitte parem), kui linnadega koos oleks. Kulda on kaukas pisut vähem, aga hulga vähem on ka seal õhku!

Selline alus esimeseks kommenteerimiseks kõigile Maavalla aluspõhimõtteid !

KTamberg